

מאורות אל העבר

כ סיון תח | 10/06/1648

ת"ח ות"ט

"פה-לין", כאן ניתן ללון ולשכון במנוחה. כך דרשו המהגרים היהודיים שהגיעו לפולין החל מהמאה השתים עשרה את שמה של הממלכה שבה התקבלו בסבר פנים יפות, השתלבו היטב בתחומי המסחר השונים, והקימו בה חיי תורה וקהילה משגשגים. לקראת אמצע המאה השבע עשרה התהפך הגלגל. הקוזקים האוקראיניים, שסבלו משלטון עריץ וממיסוי כבד שהוטל עליהם בידי האצולה הפולנית, פתחו במרד. צבאות הקוזקים בהנהגתו של חמילנצקי פשטו על ערי אוקראינה, הכו את השליטים הפולניים וביצעו פעולות רצח וטבח בהיקף אדיר בקרב היהודים שנתפסו כמשתפי הפעולה של השלטון הפולני השנוא. בכ' בסיון ת"ח (10.6.1648) הצליחו הקוזקים לכבוש את העיר נמירוב, ורצחו קרוב לששת אלפים מהיהודים שהיו בה. במהלך מרד הקוזקים, שנודע בהיסטוריה היהודית כ"גזרות ת"ח-ת"ט" (1648 - 1649), נרצחו קרוב לארבעים אלף יהודים במיתות אכזריות, מאות קהילות נחרבו ואלפי יהודים נמכרו לעבדות (את חלקם הצליחו להציל הקהילות היהודיות בארצות השכנות). האירועים זעזעו את יהדות פולין. תפילת "אל מלא רחמים" חוברת לזכר הרוגי הפרעות, ויום נפילת נמירוב, כ' בסיון, צוין בפולין במשך דורות כיום תענית וזיכרון.

אל מלא רחמים שוכן במרומים המצויא מנוחה נכונה
תחת כנפי השכינה במעלות קרושים ומדורים בזהר
הרקיע מזרחים את ראשי הנאונים האלופים תפוח
ופרנסים ומנהיגים הנאבכים והנעמים והישרים אשר
מקרו נפשותם בעננים קשים וקרים אנשים ונשים בחלוח
ובחורים שנהרגו על קדושת השם האריר באררים בשנת
סתי' ובשנת ס' ונח' בכל מקומות אשר ישראל דרים בצאת
למכת פשטו צוארם בממות משינות המיתו אותם האבנים
וקצתם נקברו חיים בקברים ובחוקם גאוני ארץ ראש
ישיבות המה המוריסו חיים טף ונשים אהו לים תכלים
וצירים על זאת ספרו הספרים בחמורים ועבדו שקסו
נפשם על קדושת השם באהבה ביד צרים תקבת יקום
נקמתם וקום עלינו ועל כל ישראל והא מיתותם מכפרים
ויסורם בסתר בגפו לעולם יצרו בצרור חיים נשמתם
יהוא נחלתם ונורו בשלום על משכבתם ונאמר אבותי

אב הרחמים שוכן במרומים ברחמי העומים הוא פקידו ברומים
ותמימים ותשרים קהילות בקודש שסרו נפשם על קדושת השם והנאבים
הנעמים בזהר ובמיתותם לא נהרו סגורים קלו ופאניות נכרו לעשות רצונם
והקצורים וקדם אלהים לסובה עם שאר צדיקי עולם ויקום בלעניו לעשות נקמת
דם עבדיו השפוד: כחוב בתורת משה איש האלהים הילינו עם כיום אנכי
לקו עם קם לשוב לעריו ונשר אדמתו עמו: ועל ידי עקרו תביאום בחוב לאמרי וקחו
דכם אנקתי וישכון גציון ובתבי הקודש אמר לשה אמרו נעים איתו נאמרי
ידעו בונים לעיניו נקמת דם עבדיו השפוד: ואמר כי דורש דמים אותם ובר ולא עשת
צדקת עניים ואשר תיין ביום קלא ניות קמין ראש על ארץ רכה: מכלל כבוד ויענה
על בקריו ראש: אשרו יושבו ביתך עוד הילוק סלה: הללו:

תפילת אל מלא רחמים לזכר חללי הפרעות-מאת
Prayer book - Machzor from Altona 1744
נחלת הכלל, ויקיפדיה

מפת עולם

